Abonamentul
Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiunî
Un șir garmond: o dată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., și de fiesce care publicațiune timbru de 60 fil.
Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Unirii**« în Blaș.

Anul X. Blaș 10 Martie 1900. Numĕrul 10.

„Magiarii greco-catolicî" la Roma.

Mişcarea pentru decretarea limbii magiare de limbă liturgică, ce de doi anî în cóce decurge in stil mare, și-a ajuns punctul de culminare: Dumineca trecută aŭ plecat din Budapesta 480 de peregrinî „magiari-greco-catolicî" la Roma. În fruntea peregrinilor stă episcopul rutean din Eperjes I Vályi şi episcopul Muncaciuluî Firczák. acest din urmă a plecat cu o zi maî curênd. ca să-î pótă întimpina la sosirea în eterna cetate.

Cine sînt aceştî greco-catolicî „magiarî" şi ce vor? Maî ierî alaltăierî nicî nu aveam cunoscință de existința lor și de o dată ne pomenim, că rĕsar ca din pămênt 200.000 *„magiarî greco-catolicî"*. Cum se póte, că eî vécurî întregî nu aŭ dat semne de viĕță, și de o dată. *ex machina*, ne pomenim cu sute de miî stând sub conducerea unuî comitet regnicolar?

Am cetit și noî numele membrilor din comitetul regnicolar, şi tot cam de nume rutene-slavice am dat; ér cât pentru ceî 480 de peregrinî sîntem tare curioşî dacă am puté scóte din eî măcar un percent magiar neaoş . . .

Gazetele unguresci o spun fără încunjur, că mişcarea s'a pornit din partea bunilor patrioţî Rutenî. Bunii patrioţî Rutenî — se vede — nu aŭ alt lucru, de cât să se intereseze de limba liturgică magiară, câtă vreme Jidovimea îî cutropesce cu desĕvârşire istovindu-le puterile de-a binele! Buniî preoţî Rutenî nu aŭ alt lucru, de cât să-şî arete „patriotismul" și la altarul Domnuluî, în vreme ce poporul de rînd geme în cea maî négră miserie și ignoranță, ajuns a fi cel maî de compătimit nêm din țară! Buniî patrioțî Rutenî, bat drumul Romeî, ca să câștige limba magiară pentru altar, în vreme ce guvernul e necesitat a lua mĕsurî de siguranță pentru bietul popor, părăsit de părinţiî luî sufletescî, lăsat pradă cutropitoruluî potop al Jidanilor din Nord . . . .

Inteliginţa şi poporul rutean — căcî *aceştia* sînt „magiariî greco-catolicî" ex machina — nu aŭ durere pentru starea extrem de decădută a poporuluî, din care fac parte, ci umblă a-şî câştiga eî înşişî merite pe alt teren mult maî recunoscĕtor — pe terenul sentimentelor „patriotice".

„Bud. Hirl." din 19 Nov. 1897 scrie: „Dóră în un singur moment abia póte omul cuprinde folosul cel mare, în care s'ar împărtăşi naţiunea magiară. *Ce factor puternic şi neinvins ar fi ea pentru lăţirea limbiî magiare şi pentru magiarisare!*"

Cu alte cuvinte, scopul bunilor Rutenî peregrinî la Roma, pe carî gazetele unguresci începênd chiar de la „Magyar Állam" cércă a ni-î presenta ca pe nisce cucernicî catolicî, este vĕdit — *politic. Sfînta liturgie şi sfîntul altar ar deveni „un factor puternic de magiarisare"* . . . .

Scim, că sînt și alţiî la spatele lor, scim, că *alţiî* întorc şuruburile acesteî maşinăriî de magiarisare.

Scim, că dacă Roma ar încuviința cererea lor, acordându-le usul limbeî magiare în serviciul divin, s'ar deschide câmp vast șovinismuluî de rassă, ca să ocupe singurul loc, ce până acum a rĕmas vergur, neatins: *altarul Domnului*.

Scim, că dacă Roma ar încuviința cererea lor, biserica nóstră în special ar fi espusă la pericole nespus de marî. Căcî dacă s'ar hotărî limba magiară de limbă liturgică, câte certe nu s'ar nasce între credincioşiî noştri, carî locuesc în comune mixte (magiaro-române) că óre în care limbă să se servéscă servițul divin. Şi cine ar maî puté pune stavilă procesuluî de descompunere, maî ales în parochiile mărginaşe din Nord, unde parochieniî se mărturisesc de Românî, dar nu sciŭ de cât ungeresce? Cine ar împedeca pe catoliciî ungurî de ritul latin, ca să pretindă și eî usul limbiî unguresci, când eî ar fi maî îndreptăţiţî spre acésta de cât Ruteniî renegaţi?

Şi cine nu ar privi atuncî cu îngrijire la viaţa limbiî românescî în biserică, câtă vreme puterniciî zileî ar avea din ce în ce maî mult drept de a se convinge, că liturgia magiară este de fapt „un factor puternic de magiarisare"?

Feuilleton.

„Mărțișor."

(dedicaţie redactoruluî „Unireî".)

Cu 1-a l. c. „Unirea" apăru sub rĕspunderea unuî noŭ redactor. Este amicul A. C. Domşa, un *„Mărţişor"* Unireî? — m'am întrebat. Şi mî-a venit în gând. că de o dată cu rĕspunsul să fac şi puţină filologie şi folcloristică, tóte sciinţe moderne. Să cercetăm dară ce este „Mărţişor"? Este numele poporan al luneî luî *Martie*, cum scrie „Unirea" şi *după ea* muiţî. Este luna consfinţită în vechime miticuluî strămoş Marte. De acesta înse n'am aflat altă reminiscenţă în popor. de cât 1. numele luneî *Mărţi*-şor, comun cu latinescul Martius (mensis) ital. Marzo. franc. Mars. ş. c. a. 2. sĕrbătórea poporană *„Mărtinii"*, ce se ţine în 1 Faur şi 12 Nov. şi care, cred eŭ, este identică (aceeaş) cu sĕrbătórea *lupilor*, care o ţin (pe Jiŭ) la prinderea postuluî de Pascî şi este o rĕmăşiţă din credinţa Romanilor, că Marte. într'altele, apĕră turmele de ciumă şi de lupî. Atâta amintire de Marte şi aceea inconscie la poporul nostru. Unde este *„ziua muierilor" („calendae feminarum")*, care o ţineaŭ matrónele romane în 1-a Martie de aicî numirea *„Matronalia"*, şi cu florî încununate jertfeaŭ zeeseî Juno Lucina florî în biserica-î de pe Esquilin [1])? Unde este amintirea sĕrbătóreî cavalerescî *„Equiria"* (tot în 1-a Martie şi 27 Faur)? Unde-s *saliarele* şi *„Mamuralia"?* Unde-î sĕrbătórea Vestalinelor *(„Festum Vestum")* [2]) 1-a Martie, în care 6 prentese ale Vesteî înoiaŭ focul sfînt într'un chip nóuĕ necunoscut? Câte lucrurî însemnate se serbaŭ în acésta zi şi cum s'aŭ uitat tóte! *„a uitat nepotul, ce a pățit străbunul!"* Dar nu-î mirare! Sĕrbătorile păgânescî aŭ trebuit se facă loc sĕrbătorilor creştine şi între aceste şi acele staŭ aprópe 2000 anî.

În decursul vremiî s'a creat legendara „Dochia" 1-a Martie st. v. cea rĕutăciósă şi potrivnică Românilor: „Juno addita Teucris." [3]) Popor de poeţî românul a creat şi alte sĕrbătorî şi datine în locul celor perdute. Dar, durere. şi aceste încep a se uita: pică jertfă civilisaţiuneî, contactuluî cu alte popórĕ şi diferitelor împrejurărî din viaţa intimă. De nu ne vom îngriji, să le păstrăm pentru posteritate, nu vor sci strănepoţiî: ce era vifleimul, craiî, turca. steaua ş. a. Cine scie azî, d. e. ce era un *„Mărţişor?"* N'ar maî sci. dóră. nime. de nu se îngrija eminentul scriitor Nic. *Gane*, ca să-l eterniseze.

„Româncele din vremea trecută. — scrie Gane — . . . . . se îmbrăcaŭ cu altiţe. îşî spĕlaŭ faţa cu apă din isvor şi urmaŭ datinelor şi obiceiurilor strămoşescî. Ele ciocniaŭ *óuĕ* la Pascî. ascultaŭ *cântecele de stea* la Crăciun, *colindele* la Anul Noŭ [1]) şi trămiteaŭ „Mărţişorî" la întâiŭ Martie. Azî . . . uşile nóstre se închid cu îngrijire înaintea colindătorilor, ce cutéză să ne calce pragul. ér *Mărţişorul* nicî nu se maî scie, ce este."

„Să scuturăm dar noî — continuă distinsul novelist — pulverea uităriî de pe acest vechiŭ şi frumos obiceiŭ strămoşesc.

„Mărţişorul" era un dar. ce-şî trămiteaŭ româniî unul altuia în ziua de întâiŭ Martie. El costa într'un *bănuţ de aur*, spânzurat de un gaitan (fir) de mătasă împletit cu fire

1) Ovid. Faust. 3.
2) Liv. I. 20.
3) Vergil. Aen. VI.

1) În România, ér la noî la Crăciun.

Nu avem darul profeţieĭ, de aceea, nu le putem proroci patrioticilor Ruteni isbândă deplină; lăsăm prorocirile de acest soĭ gazetelor unguresci.

Noĭ ne punem încrederea în Dumnezeŭ şi în înţelepciunea sfîntuluĭ Scaun apostolic, care ne a putut convinge şi până acum, că inovaţiuni de acéstă natură nu se admit aşa numaĭ cu o înclinare din cap, saŭ cu o trăsătură de condeĭ. Şi nu se vor admite nicĭ de aci înainte, câtă vreme Roma póte avea cunoscinţă, că sub masca religiósă se ascund taine şi reserve politice!

Mişcarea între Românii din Ungaria. Sub titlul acesta ziarul „Allgemeine Zeitung“ din München, a publicat în numĕrul din 24 faur n. o corespondinţă datată din Budapesta, în care să premăresce politica luĭ Széll şi se arată fructele eĭ printre Românĭ.

Corespondinţa a pornit din cunoscutele declaraţiĭ a dluĭ Széll în cestia naţionalitaţilor; ea laudă pe ministru president pentru tăria cu care ţine tradiţiile de împăcare a luĭ Deák şi arată cum o sâmă dintre Românĭ s'aŭ umplut de sperarea, că de acum înainte póte că încă vor are parte de o tractare maĭ dréptă şi apoĭ continuă: „Un an a trecut, de când actualul ministru president a ajuns la cârmă, şi de şi în acest restimp scurt nu s'aŭ sevârşit fapte hotărîtóre, carĭ să vĕdéscă o schimbare în politica guvernuluĭ cu privire la naţionalităţile nemagiare, totuşĭ nu a putut, să nu se afle din purcederĭ şi apariţiĭ singuratice, pe cum şi din întréga manieră în tractarea nemagiarilor şi afacerilor lor, că dl Széll e hotărît, să schimbe cuvintele sale în fapte. Acésta a produs linişţire şi a trezit sperărĭ, carĭ aŭ pregătit şi în ţinuta Românilor o întórcere si aŭ produs mişcarea aceea, care se sevârşesce acuma. Resolvirea favorabilă a cestiunii pertractate atâta vreme despre subvenţionarea şcolilor românescĭ din Braşov din partea guvernuluĭ regesc al Românieĭ a împărtăşit mişcăriĭ acesteia un îmbold puternic, şi declarările conciliante făcute de Széll în parlament despre politica sa de naţionalitate o vor face, să progreseze şi maĭ tare. La Româniĭ din Ungaria şi Transilvania astăzĭ pot, sa se deosebéscă treĭ direcţiĭ naţionalĭ politice. Aci e maĭ de aprópe o direcţie *hotărît amică guvernuluĭ*, carea deja de maĭ mulţĭ anĭ e representată prin câţĭ va deputaţĭ de naţionalitate română în parlament şi a nume în sinul partiduluĭ guvernamental şi chiar acuma va, ca întemeînd în Oradea mare o „liga patriotică românéscă“ să-şĭ dea o organisaţie maĭ solidă pentru ca să pótă representa maĭ cu efect agitaţia pentru principiile sale. De direcţia acésta se ţin maĭ ales persóne oficiale, între ele şi preoţĭ singuraticĭ, bună óră episcopul românesc din Arad şi împrejurimea luĭ; în popor direcţia acésta încă nu şĭ-a dobîndit o rĕspândire şi adâncire maĭ însemnată. Cu mult maĭ inportant lucru ar fi, dacă între Româniĭ estremişţĭ ar face cucerirĭ îndemnarea ce aŭ făcut-o în timpul cel maĭ noŭ *moderaţiĭ*. Direcţia acésta sub impresia enunţăriĭ luĭ Szél declară, că ar fi aplicată, să închie pacea naţional-politică. Condiţiile adevĕrat că sînt de aşa, cât sufere îndoială, dacă le va primi guvernul. „Moderaţiĭ“ cer maĭ pe sus de tóte să se esecuteze legea de naţionalităţĭ „cu totă rigórea“, aşa dară ca „în ţinuturile locuite de Românĭ să se înfiinţeze şcolĭ de stat cu limbă românéscă de propunere, în gimnasiele de stat, maĭ ales în Transilvania, să se propună limba românéscă prin învĕţătorĭ românĭ“, ca „în justiţie şi în administraţie să se întroducă limba românéscă, şi să se uşureze Românilor întrarea în parlament“. Atuncia „se va restabili pacea pe linia întrégă, şi pretensiunea *autonomieĭ Transilvanieĭ* va fi o dogmă învechită a câtor va politicianĭ“. Se supune, că înboldul acesta conciliant a purces din reşedinţa mitropolitană din Sibiŭ şi află sprijinul şi ajutoriŭ la câţĭ-va corifeĭ românĭ din Banat, bună óră la marele proprietariŭ Al. Mocsonyi. Ea a şi dat pe loc de împotrivirea seriósă a grupuluĭ al treilea dintre Românĭ, de contradicţia *intrasigenţilor* şi *pasiviştilor*, organul cărora „Tribuna“ din Sibiŭ a dat „moderaţilor“ o lecţie aspră şi despre Széll a declarat, „că guvernul actual nu a implinit nimica din programul sĕŭ, şi că el a făcut chiar contrariul călcând în picióre legea, dreptul şi dreptatea“. Aci nu póte decĭ încă multă vreme, să fie vorbă despre pace. De „radicalĭ“ acestia se ţin înse până astăzĭ maioritatea poporuluĭ românesc, maĭ ales în Transilvania“.

Nu vrem să discutăm întru cât sînt adevĕrate laudele ce să aduc aci nouluĭ guvern, noĭ nu vedem prin o prismă aşa admirabilă traduse în fapte „vorbele“ ministruluĭ Széll. Prigonirile, carĭ aŭ pornit de mult în potriva nóstră, vedem că încă n'aŭ încetat şi noĭ continuăm a fi tractaţĭ şi acum cu aceiaşĭ iubire maşteră ca şi în trecut. Ér se ce priveşce „liga patriotică românéscă“ de la Orade s'a dovedit de o nimica mare.

Éră-şi autonomia. După ce congresul autonomic a făcut aşa de puţin în cestiunea atât de mult agitată a autonomieĭ, Primatele a convocat pe Sâmbăta trecută o conferinţă a Episcopilor catolicĭ spre a relua firul lucrărilor în acéstă cestiune. După o discuţie maĭ îndelungată s'a ales o comisiune de treĭ Episcopĭ, care va avea să convină cu comisiunea congresuluĭ şi să preciseze posiţia

---

albe şi roşiĭ, pe care persóna, ce-l primia în dar, îl purta la gât, până când întîlnia cea de întâiŭ rosă înflorită, pe crengile căreia depunea apoĭ şi darul primit. *Bănuţul* însemna *împelşugarea; firele albe* şi *roşiĭ* ale gaitanuluĭ însemnaŭ *faţa albă, ca crinul şi rumenă, ca rosa*, ér ofranda făcută „regineĭ florilor“ era o *salutare poetică, adresată primăvereĭ*.“

„Aşa aveaŭ vechiĭ românĭ obiceiu[1] încheie d. Gane, de a se ura în ziua de întâiŭ Martie. Eĭ eraŭ naivĭ în sufletul lor; trăiaŭ în simplitate şi *împrumutaŭ vorbele şi obiceiurile* lor *de la mama natură*, care împodobia fruntea ficelor lor cu florĭ din câmp şi *vorbele bĕtrânescĭ* cu *alegoriĭ poetice!*“ Câte vorbe, atâte regrete, suspine chiar pentru părăsirea tradiţiunilor strămoşescĭ, în locul cărora *civilisaţia modernă* a întrodus minciunile de la prima Aprile „carĭ şi aceste din causa neconteniteĭ îndulcirĭ a moravurilor nóstre — audiţĭ satiră! — *aŭ ajuns a se practica în tóte zilele anuluĭ*“, observă ingeniosul auctor. Da! vom adauge noĭ, şi în locul frumóselor colinde avem *pomul de crăciun*, datină, de sigur, străină.

Şi acum rĕspunsul la întrebarea: dacă este amicul Aurel un *Mărţişor* Unireĭ? Fără îndoiélă! Câtă vreme îngriji-se-va prin organul, ce redactéză, ca să nu pierdem nimic din ce constitue caractĕrul tipic al poporuluĭ român; până când interesa-se-va în colónele fóieĭ şi de tótă *viéţa intimă* a blânduluĭ nostru popor, ca nimic din cele ce sînt ale acestuia să nu piéră, ér cele ce sînt în apunere, orĭ chiar apuse, să le studiem şi scriem pentru urmaşĭ, căcĭ:

„O, de am puté redobândi şi câte avem perdute!“

Tot, ce ast fel se va păstra pentru viitorime, va fi un scump *„Mărţişor“* sciinţeĭ şi în special etnopsichologieĭ române.

Sperăm, că „Unirea“ va îmbrăţişa şi acest interes. Atuncĭ vom zice redactoruluĭ eĭ: un „Mărţişor“ Unireĭ

ave!

De la bal

— amintirĭ de post din zile de dulce —

Iubită Margareto!

Mĭ-aĭ zis să-ţĭ scriŭ ceva despre balul nostru din 11 Februar 1900, la care sciaĭ, că o să iaŭ şi eŭ parte. Voiam să fac un raport în tótă forma înşirând după alfabet şi damele şi domnişórele, carĭ aŭ fost de faţă; maĭ mult, eŭ aşĭ fi pus şi domniĭ, dar nu după alfabet, nicĭ după cum aŭ fost îmbrăcaţĭ, ci, ghicĭ după ce ordine? . . . . . înse mĕ temeam, să nu se supere pe mine bărbaţiĭ, că le iaŭ meseria de raportorĭ, căcĭ atuncĭ dînşiĭ cu ce să vor maĭ ocupa?

Mĕ temeam cum zic, să daŭ o formă prea seriósă scrisoriĭ mele, căcĭ atuncĭ de abia ar fi aruncat cineva o privire fugitivă preste şirele mele, ca preste orĭ ce lucru superficial şi neobiectiv, subscris de o femee, negândindu-se nimenĭ că a dese orĭ în nisip găsescĭ fire de diamant.

Nu vreaŭ să zic, că noĭ femeile am fi nisip şi numaĭ icĭ colo s'ar găsi la întîmplare, câte un fir de diamant între noĭ. Noĭ tóte am putea fi tot atâtea fire de diamant, dacă pe lângă educaţiune am avea şi instrucţie seriósă şi bărbătéscă. Şi atuncĭ ar înceta eterna nedumerire pentru faptele şi lucrurile nóstre.

Dar ceea ce m'a îndemnat să mĕ abat de primul meŭ gând, a fost, că amicul meŭ D. dl şef redactor, mĭ-a zis azĭ diminéţă:

— Ileană dragă, n'aĭ ceva gata pentru numĕrul viitor?

Aşa-ĭ că ţi se pare curios, că-mĭ zice Ileană, dar se scĭ că noĭ sîntem *per tu* în tótă forma din un fericit timp a vieţiĭ mele şi numaĭ, când nu ne unim în principiĭ ne zicem „domnule“, „domnişóră“ şi „dta“, érăşĭ în tótă forma. Ér astăzĭ sînt tare mândră a fi per tu cu dl şef redactor. Câte favorurĭ nu pot spera din acest prilej?

Étă dar, iubită Margo, că scrisórea destinată ţie, a ajuns în publicitate, şi eŭ, póte am rişcat să îmĭ atrag câte va privirĭ duşmănóse.

Dar să vin la obiect.

Sala baluluĭ era arangiată pe cum îmĭ aduc aminte cu gust şi pricepere. Laudă comitetuluĭ arangiator şi tuturor, carĭ aŭ contribuit cu cuvîntul şi cu fapta pentru acésta. Fumul şi praful, proverbial la petrecerile nóstre, de astă dată nu ne-a supĕrat. Póte şi din motivul, că nu eram prea mulţĭ participanţĭ.

Cum a decurs balul?

Ca orĭ ce bal şi petrecere, după acelaşĭ vechiŭ şablon. Ordinea de dans a decurs în ordine. Mulţămirea a fost la culme.

Dar cum şĭ-a petrecut lumea?

pe care Episcopatul a luat'o în faţa celor dóuĕ proiecte a comisiunei de 27. —

Dintre Ilustrii Archirei ai Provinciei nóstre n'am luat parte la acéstă conferinţă de cât Escel. Sa Episcopul Gherlei. Ceĭ alalţĭ şi-aŭ escusat absenţa pentru cunoscu-el e motive principialĭ. —

Magiarii greco-catolicĭ. Câte va sute de magiarĭ greco-catolicĭ aŭ sosit în sfârşit, după multe nĕcasurĭ, chiar în Roma, — strigă în gura mare foile amice introduceriĭ limbeĭ liturgice magiare. Aŭ sosit, e fapt. Şi încă étă cum: Din causa vîntuluĭ bora, trenul n'aŭ putut ajunge în gara Fiume, de cât cu o întârziere de jumĕtate óră. Pe marea Adriatică s'a pornit o aşa furtună puternică, cât aŭ trebuit se acosteze la ţĕrmuriĭ insuleĭ Cherso, de unde n'aŭ putut pleca maĭ de parte de cât nóptea pe la 11. În apropierea insuleĭ vîntul era cât pe aci să dobore tricolorul magiar de pe catart.

Dar, câţĭ óre din ceĭ sosiţĭ sînt veritabilĭ magiarĭ greco-catolicĭ? şi câţĭ peste tot sînt greco-catolicĭ?

E un secret public, că bieţilor ruteni li s'aŭ făcut tóte înlesnirile posibile, numaĭ se mérgă cât maĭ mulţĭ la Roma, cu tóte acestea nu s'aŭ aflat de cât fórte puţinĭ. Toţĭ ceĭ alalţĭ „peregrinĭ" sînt „umplăturĭ".

Dar, era vorba că magiariĭ merg la Roma se ceară limba liturgică, nu ne spune dl Szabo, marele lor conducător, ce li s'aŭ spus de la Roma?

Noĭ scim, că Sfinţia Sa le-a dat se înţélégă, că nu-ĭ primesce de cât ca „peregrinĭ", şi de loc ca „delegaţĭ", — şi că maĭ mult, nicĭ nu-ĭ primesce separat, ca pe Românĭ la 1893 ci la olaltă cu alţĭ peregrinĭ.

Se aşteptăm pe Dl Szabo să se reîntórcă de la Roma, şi atuncĭ póte ne va spune şi nóuĕ impresiunile ce a adus.

Revistă bisericéscă.

Roma. Vinerĭ în 2 l. c. Sfinţia Sa şi-a serbat ziua nasceriĭ a 90 şi a 22 a alegeriĭ sale de pontifice. În alocuţiunea ce a ţinut-o către cardinalĭ S. Părinte după ce a reamintit marele bine ce se derivă din anul iubilar, a rugat pe ceĭ de faţă, să înalţe rugăciunĭ către Părintele ceresc pentru încetarea vĕrsărilor de sânge din Africa sudică. Tot în ziua aceea s'a ţinut în basilica s. Petru un Te Deum solemn în presenţa uneĭ mulţimĭ imense, ér séra întreg frontul numiteĭ basilice a fost luminat splendid.

Între numĕrósele felicitărĭ, ce le-a căpĕtat părintele comun al creştinătăţiĭ din incidentul zileĭ memorabile, aŭ fost şi acelea, pe carĭ le aŭ trimis diversele grupurĭ din parlamentul imperial din Viena.

Pelegrinajele continuă. Scopul se înţelege că este câştigarea indulginţelor şi a altor darurĭ spiritualĭ. În mulţimea pelegrinajelor înse se află unul, a căruĭ scop principal e cu totul altul. E vorba de de mult proectatul pelegrinaj al greco-catolicilor aşa zişĭ magiarĭ, din patrie. Dar despre aceştia scriem airea.

Revistă politică.

Din Patrie. S'a zis de multe orĭ şi de mulţĭ, că ministrul president Széll numaĭ în mod provisoriŭ va ţiné portofoliul internelor. Începură chiar să se facă fel de fel de combinaţiunĭ asupra persóneĭ, ce ar fi luat asupra sa agendele ministruluĭ de interne. În contra tuturor părerilor acestora, în timpul maĭ noŭ s'a divulgat scirea, că portofoliul internelor va rĕmâné în mânile luĭ Széll până după viitórele alegerĭ dietale, ce se vor ţiné de acum în un an, voind el în forma acésta să dea dovadă şi cu fapta despre adevĕrătatea şi sinceritatea cuvintelor: lege, drept şi dreptate.

Tot la ministrul president s'a presentat o deputaţiune a Fiumanilor, carĭ aŭ venit să-ĭ mulţămescă pentru bunăvoinţa, ce a arĕtat-o în o vorbire a sa faţă de Fiume. În rĕspunsul sĕŭ ministrul zise, că el respectéză drepturile Fiumanilor, dar în schimb pretinde ca Fiumaniĭ încă să recunóscă suveranitatea Ungarieĭ. În modul acesta diferinţele iscate pe timpul faimosuluĭ Bánffy se vor aplana pe cale pacînică.

Ministrul de comerciŭ din parte-şĭ, ca să facă şi el ceva inovaţie î-şĭ bate capul cum ar puté el promova comerciul oraşelor din provincie. Căcĭ de când cu sistemul zonelor la calea ferată, comercianţiĭ maĭ micĭ preferând cu totul pe comercianţiĭ maĭ marĭ de la oraşele din provincie se adresau de a dreptul la ceĭ din Budapesta. Pentru sanarea rĕuluĭ, ministrul va face o reformă mărind zonele de la distanţele de mijloc.

Austria. Şedinţele Reichsrathuluĭ decurg în linişte, dar pentru aceea nu se póte zice, că parlamentul e capace de lucru. Comisiunea parlamentară a deputaţilor cehĭ, nu vre să scie de pace, până când limbeĭ lor nu iĭ se vor da drepturile, ce-ĭ compet. Spre scopul acesta a şi provocat pe toţĭ deputaţiĭ cehĭ să facă obstrucţie în dată ce ar fi presentată naintea parlamentuluĭ o cestiune de ceva moment. Comisiunea însărcinată cu cercareaea modalităţilor de împăcare, nefiind nicĭ un prospect de reuşită, se va disolva.

Transvaal. După o nenorocire urméză alta. După eliberarea oraşuluĭ Kimberley, prin predarea luĭ Cronje, a urmat eliberarea Ladysmithuluĭ. Nu, că

Étă o întrebare care cere rĕspuns, şi care maĭ mult ca orĭ cine, tu veĭ fi dornică să'l audĭ.

Nu sciŭ cum, dar în mijlocul baluluĭ mĭ-am adus aminte de o observaţie a ta, că adecă, tu aĭ fi audit, că noĭ blăşeniĭ nu facem alta, de cât ne silim a ne eclipsa uniĭ pe alţiĭ, şi unele pe altele, dacă nu prin lux orĭ spirit, chiar şi prin rĕutate.

Eŭ atinsă în cea maĭ delicată córdă a inimiĭ, în ambiţiunea de blăşană ţĭ-am rĕspuns, că acésta e numaĭ la aparenţă, în realitate toţĭ trăesc în armonie.

Nu sciŭ cum mĭ-a venit în minte acéstă observaţie. Şi m'am gândit, că ce bine ar fi dacă pretutindenea ne-am apropia prin amabilitate uniĭ de alţiĭ, închegându-ne într'o societate complectă, care să impună tuturor. Dar eŭ cred, dragă amică, că noĭ româniĭ trebue să aşteptăm alte timpurĭ viitóre, pentru a ne sci respecta uniĭ pe alţiĭ.

Am face un lucru tare cuminte, dacă ne-am emancipa de sub cătuşele luxuluĭ. Să ne îmbrăcăm cu îngrijire, dar nu făcênd risipă de banĭ, pe carĭ î-am puté folosi la cause maĭ demne de preţul banuluĭ. Dar aşa sîntem noĭ fetele şi damele în general, că vĕdênd la un bal pe amica nóstră maĭ frumos gătită, de cât noĭ, ne pierdem voĭa bună şi cumpĕtul, împlêndu-ne de mâhnire, că nu ne-am îmbrăcat şi noĭ aşa de frumos ca dînsa, ér cu altă ocasie căutăm să o ajungem, dacă nu chiar să o întrecem. Ce frumósă ar fi emulaţiunea acésta la alte cause maĭ bune!

Şi n'am face óre maĭ bine, dacă ne-am nisui, ca nu prin rochiĭ, ci prin purtarea nóstră, prin amabilitate şi graţie firească am atrage atenţia asupra nóstră?

Pentru mare lucru nu aşĭ vrea să uit a pomeni, că tineriĭ şĭ-aŭ făcut datoria de cavalerĭ cu escepţia unora, fórte puţinĭ la numĕr, şi pe care îĭ rog să nu se supere pe mine că le fac acest mic reproş. Da, tineriĭ şĭ-aŭ dat tótă silinţa, ca damele să-şĭ petrécă bine.

Cu câte iluziĭ nu merge o fată la bal şi fără câte din acele nu se întórce! Maĭ bine e de cinc merge fără iluziĭ şi să întórce sub farmecul lor, dar şi maĭ bine face, cine nicĭ nu merge, nicĭ nu se întórce ameţit de aceste nimicurĭ.

Nu observĭ, că eŭ vorbesc acum atât de flegmatic, făcênd figurĭ de cuvinte, despre un lucru, preste care nu noĭ sîntem stăpânĭ, cînoĭ stăm sub stăpânire, ca nisce sclavĭ, ce sîntem?!

Putem noĭ óre porunci inimiĭ, să facă aşa cum vrem? Şi în fine chiar dacă-ĭ poruncim, ne ascultă? Şi cât de puţin ne trebue Dómne, ca să ne făurim raiurĭ întregĭ de visurĭ de fericire! Destul o privire din doĭ ochĭ frumoşĭ albastri, ca să ne topim de emoţiune şi să simţim dorul de a sbura la fericire! Şi érăşĭ e destul o privire indiferentă din aceiaşĭ ochĭ albastri, ca să înţĕlegem, că viaţa nu maĭ are nicĭ o valóre şi nicĭ un farmec pentru noĭ.

Privind o dată, nu sciŭ cum printre dansatorĭ, m'am pomenit esprimându-mĭ gândul în vers:

Ah ochĭ albastri pentru ce
Mĕ ocoliţĭ?
Şi 'n schimb, că vĕ iubesc
Voĭ mĕ răniţĭ!

Şi în momentul acela aşĭ fi dorit să fiŭ un trandafir, orĭ un crin ca să-ĭ pot plăcé, orĭ să am tóte comorile din lume, ca să mĕ alégă pe mine, dacă aşa cum sînt, nu sînt nimic pentru el.

Şi m'am simţit atât de îndurerată, vĕdênd că cere pe alta la dans şi nu pe mine.

M'am simţit atât de mâhnită — şi óre ce drept aveam?....

De încheiere află dragă Margo, că regret din inimă, că m'am dus la bal. Am pierdut atâtea iluziĭ fermecătóre, atâta hrană pentru inima mea nemângâiată, cât nicĭ n'aĭ crede!

Te sărută a ta

Ileana.

dóră luĭ Buller ĭ-ar fi succes să respingă armata Burilor, ce ţinea împresurat Ladysmithul, ci Buriĭ înşişĭ s'aŭ retras. Angleziĭ după predarea luĭ Cronje, în frunte cu Roberts şi-aŭ luat drumul spre capitala Oranjeluĭ, Bloemfontein. Ast fel Buriĭ aŭ fost siliţĭ să se retragă spre apĕrarea ţăriĭ proprie. Planul lor la început era să părăséscă capitala Bloemfontein, retrăgêndu-se la Vynburg, în distanţă de vre o 110 chil., unde avea să se întimple lupta decisivă. Pentru împedecarea luĭ Roberts, care înainta spre capitala Oranjeluĭ, Joubert a trimis doĭ generaiĭ cu vre o 6 miĭ soldaţĭ, ca să-l opréscă în cale, până când Bloemfonteinul ar fi fost deşertat de tóte. Dar după ce Roberts şi fără contrastarea Burilor, nu putea înainta din lipsa de proviant, Joubert şi-a schimbat planul aşteptând oştirile angleze înainte de Bloemfontein la Abrahamskraal. Acĭ se aştéptă o luptă decisivă.

După cum spun unele telegrame maĭ nóuĕ, o altă parte din armata angleză şi-a luat calea spre Iohannesburg, capitala Transvaaluluĭ. Nu e mirare. Armata angleză, considerând mărimea eĭ colosală, se póte împărţi şi în treĭ părţĭ, fără ca prin acésta să perdă ceva, căcĭ în orĭ care cas eĭ tot de una sînt maĭ mulţĭ de cât Buriĭ, carĭ li s'ar opune.

În Anglia ómeniĭ, cu deosebire după retragerea Burilor din jurul Ladysmithuluĭ, nu sciŭ cum să-şĭ maĭ manifesteze voia bună. Ovaţiunĭ peste ovaţiunĭ. Prăvăliile şi fabricele sînt deşerte. Toţĭ grăbesc pe strade, ca acolo să pótă da friŭ libĕr bucurieĭ, ce o simţesc. Soldaţiĭ rĕmaşĭ acasă, acum după ce sórtea a început a fi în favorul armelor angleze, sînt supĕraţĭ foc, că nu ĭ-aŭ trimes şi pe eĭ în Africa sudică. De mâniă strică tot ce le stă în cale. Acestea tóte se întimplă acum, când considerând starea lucrurilor aşa pe cum e, nu ar fi motiv de nicĭ o bucurie. Căcĭ, ce e drept, Ladysmithul e eliberat, dar că ce faţă posomorîtă ne va presenta, nĭ-o putem închipui, dacă ne vom aduce aminte, că 150 de zile a fost bombardat de Burĭ, ér Kimberley 125 de zile.

Cu atât maĭ puţin ar afla motiv de veseliă, dacă ar reflecta, că pe morminţele alor 430 ofiţerĭ şi 7807 de soldaţĭ, ce aŭ cădut orĭ aŭ murit în rănile căpĕtate, aŭ trĕbuit să maĭ verse 200 milióne florenĭ în anul trecut şi 420 milióne florenĭ în anul de faţă, carĭ tóte pentru puternica Anglie faţă de puţiniĭ şi neînsemnaţiĭ Burĭ, numaĭ motive de întristare ar trebui să fie.

De alt cum Angleziĭ, ca să fie siguri de învingere în timpul cel maĭ apropiat vor maĭ espeda vre o 39 miĭ soldaţĭ în contra republicelor inimice.

Despre împăcare de o cam dată nu este vorbă. E drept, că preşedintele Statelor-Unite s'a oferit pe sine de mijlocitor, dar Buriĭ pun ca condiţiune esenţială a împăcăriĭ independinţa ţăriĭ lor. La acésta neînvoindu-se Angleziĭ, Buriĭ încă sînt hotărîţĭ să continue lupta până la cea din urmă rĕsuflare.

Corespondinţe.

Rĕsunet la idea înfiinţăriĭ unuĭ claustru românesc de călugăriţe.

Martie 1900. —

A trecut o lună de zile de când în colónele „Tribuneĭ“ a apărut scrisórea Dșóreĭ Veturia Lazar de Purcareţĭ referitóre la înfiinţarea uneĭ mănăstirĭ de femeĭ care să aibă sublima menire de a da fetiţelor române o educaţie creştină per eminenţiam.

O lună de zile a trecut, fără ca idea aceea să fi aflat rĕsunet în cercurile nóstre competente.

Póte nu eŭ îs chemat a scrie la obiectul acesta aşa momentuos, care pretinde o mare prevedere şi agerime de minte: ca să vadă în depărtare piedecile, carĭ vor sta în calea realisăriĭ acesteĭ ideĭ, saŭ împrejurările, carĭ o vor favorisa, cu tóte acestea vreaŭ să arĕt pe scurt însĕmnătatea uneĭ ast fel de mănăstirĭ pentru femeĭ din punct de vedere religioso-moral şi naţional. Şi o fac acésta din motivul, că scrişórea Dșóreĭ V. Lazar apărută în „Tribuna“ din 3, 4 şi 6 februar st. n. 1900, nu toţĭ aŭ avut ocasiunea să o cunóscă. —

Dacă femeea în timpurile vechĭ păgâne a avut tristul rol, de a fi numaĭ o sclavă bărbatuluĭ, care dispunea de sórtea eĭ după plac; dacă atuncĭ eraŭ atât de rarĭ adevĕratele mame, carĭ să-şĭ pricépă chemarea lor sublimă de a fi focularul nestins din care să se rĕspândéscă razele sĕnine a cresceriĭ bune, dacă eraŭ aşa de puţine mamele carĭ să fie educatorul iscusit, ce avea să dee pruncilor o crescere religioso-morală amĕsurat spirituluĭ timpuluĭ în care trăim; — dacă zic acésta era chemarea femeiĭ atuncĭ, — acum după ce rîurile de apă vie a religieĭ păciĭ şi iubiriĭ şĭ-aŭ revĕrsat undele rĕcoritóre peste întrégă câmpia omenéscă, — acum chemarea femeiĭ e cu mult maĭ momentuósă.

După ce Dl Christos a ridicat căsătoria la demnitatea de sacrament imprimându-ĭ sfinţenie dumnezeéscă, — chemarea femeiĭ în viéţa socială-conjugală e cu mult maĭ însemnată.

Femea ca să-şĭ pótă împlini greutăţile şi datorinţele pe carĭ i le impune căsătoria trebue să aibă o crescere religiósă-morală solidă. Mama care e în o atingere continuă şi nemijlocită cu copiĭ eĭ, carĭ o imitéză în tóte, — trebue să poşédă o adevĕrată educaţie spirituală atât morală cât şi socială. Copiĭ îşĭ însuşesc aprópe întru tóte caracterul mameĭ lor. Şi dacă ea nu va fi crescută în principiile creştine ne putem închipui ce caracter educativ va sădi în copiĭ sĕĭ. Dacă vine un biet cerşitor după milă, mama fără crescere religiósă îl primesce cu vorbe urîte, ér dacă-ĭ svîrle o bucată de pâne o încarcă şi acésta cu înjurăturĭ. Copiĭ dacă o aud şi o vĕd, încep şi eĭ a nutri o ură, o antipatie faţă de sĕracĭ, carea după ce vor cresce eĭ marĭ să va face în un disgust condamnabil faţă de toţĭ ceĭ lipsiţĭ. Cum va imprima mama în fragedа minte a copiilor preceptele dumnezeescĭ şi consiliile evangelice, mandatele şi datorinţele morale creştine, — dacă nicĭ ea nu e convinsă despre originea lor de la Dumnezeŭ, dacă nicĭ ea nu le cunósce şi nu le pune în praxă? Cum va sădi ea în pruncĭ rivna caseĭ Dluĭ, dacă nu merge la sfânta biserică de loc, s'aŭ numaĭ din datină? Ne putem închipui ce direcţie morală va da o mamă nereligiósă fiilor sĕĭ. Cum se vor ruga eĭ sara şi diminéţa Domnuluĭ Dumnezeŭ pentru părinţiĭ lor iubitorĭ, dacă ea ca mamă nu-ĭ învaţă a se ruga, saŭ nicĭ chiar însaşĭ nu se rógă!? Cum se vor deda eĭ să fie cumpĕtaţĭ la vorbă, să nu înjure şi să fie ascultătorĭ, când ea însaşĭ la tot pasul înjură, blastĕmă şi hulesce pe toţĭ?! Cum vor fi copiĭ ascultătorĭ când ea nu ascultă de bărbatul eĭ?! Cum va putea în fine o ast fel de mamă să sădească în fragedа inimă a copiilor iubirea luĭ Dumnezeŭ, sperarea în ajutorul Luĭ şi credinţa în esistinţa şi învĕţăturile Luĭ — dacă ea însaşĭ nu le are în consciinţa sufletuluĭ sĕŭ?!

Sînt grozav de desastróse pentru viéţa socială urmările cresceriĭ religióse-morale greşite. Şi urmările acestea triste să vĕd şi la noĭ. Nu voiŭ să amintesc defectele cresceriĭ rele ce să dă copilelor în unele institute de învĕţămînt; nu voiŭ să relevez grandomania de care sufĕr aceste tinere mlădiţe eşite din ast fel de institute; nu voiŭ să descoper tóte ideile scâlciate ce turbură deja de acum creerul tinereĭ fete eşită din atare pension; — voiŭ numaĭ să constat faptul că crescerea copilelor în unele institute numaĭ base religióse-morale solide nu are, saŭ dacă le are sînt numaĭ la aparinţă, sînt numaĭ o spoitură. În cele maĭ multe institute lipsesce sufletul educaţiuniĭ: iubirea, fără de care nimic nu se póte face.

Şi tóte aceste rele provenite din defectul educaţieĭ religióse-morale ce să dă copilelor — numaĭ o mănăstire de călugăriţe le póte vindeca, stîrpi şi curaţi.

„Un claustru, în care monachele române cu aureola splendidă a castităţiĭ pe fruntea lor, în dosul aceluĭ vĕl monachal maĭ alb ca ométul şi maĭ luciŭ de cât piscurile gleceilor, în umbra sanctuaruluĭ vor dicta ficelor române dogmele înfricoşate a credinţeĭ creştine. Carĭ monache vor sta ca eroime puternice la tulpina cruceĭ şi vor privi umile spre cer, arĕtând femeiĭ române calea virtuţilor maestóse.“

Ele vor fi apărătórele credinţeĭ . . . . păzitórele rĕutăţiĭ năvalnice şi „modul lor de educaţie va fi operă mare întru mărirea luĭ Dumnezeŭ.“

„Copilele vor ieşi din mănăstire bogate în esperinţe sacre şi binecuvîntate cu darurile vieţiĭ sfinte; înzĕstrate cu pudiciţie şi inocenţă tainică . . . . ele cu solidaritatea convigerilor creştine vor escela ca soţiĭ fidele şi mame“ . . . .

Cu dreptul se zice că viitoriul neamurilor e în mâna femeiĭ. Şi în special ce ne atinge pe noĭ Româniĭ de din cóce, acest adagiŭ are valóre incontestabilă.

„Religia şi limba; familia şi instrucţia sînt armele naţiunilor. Cine lucră pentru înaintarea acestora, lucră pentru progresul naţiuniĭ; cine le iubesce, naţiunea o iubesce.

Prin lipsa de religie şi vîrtute creştinéscă, femeile pot împinge o naţie în decadenţă, până când femea crescută în şcóla cruceĭ face glorie naţieĭ sale cu viaţa bogată în ideĭ.

Puterea divină străbate sufletul petulant a ficeĭ române şi îl liniscesce stâmpărându-l. Ér dificultăţile lumeĭ par că trec pe dinaintea eĭ cu o mână îngrijitóre, decĭ trăesc maĭ mult. Şi pentru bărbat căsătoria cu dînsa e un port de linisce sfîntă.

Şcóla religieĭ e şcóla fericiriĭ.“

Cum vor păstra copilele nóstre dulcea limbă românéscă neatinsă de vespiĭ străinĭ, când ele în familie şi în unele pensióne conversézá în limbĭ străine maĭ bucuros de cât în limba strămoşéscă?

Cum va fi famiiia şi instrucţia arma naţiuniĭ române, când copilele nu învaţă a fi creştine bune şi române sincere — ci caută maĭ bucuros distracţiĭ în petrecerĭ, în haine de modă şi în o condamnabilă trândăvie spirituală?

De lipsă e acum la începutul secl. XX un claustru de călugăriţe, în care copilele să se créscă a fi creştine şi române bune; a fi mame fidele chemăriĭ lor, a fi soţiĭ credinciósе şi iubitóre şi prin tóte acestea a înălţa edificiul naţional social al nostru la aceea pompă măiéţă, care să împrăştie raze de lumină deşteptătóre şi binefăcătóre de parte — de parte peste fiĭ némuluĭ nostru.

I. D-a.

La Roma şi Paris.

Lucrările pentru aranjarea uneĭ călătoriĭ la Roma şi de acolo la Paris se continuă cu mult succes.

Călătoria va sta din dóuĕ părţĭ.

Întâia va fi un *peregrinaj la Roma.* Preţul unuĭ bilet de cl. I. dus şi întors cu provisiunea întrégă pe 10 zile, costă 150 fl., cl. II. 120 fl. şi cl. III. 70 fl.

A dóua, pentru *esposiţia de la Paris,* va fi o continuare a celeĭ dintâiŭ. De la Roma, — *dacă se vor afla 30 inşĭ,* — grupa va merge la Neapol, unde se va face o escursiune pe Vezuv. De aci prin Florenţa, pasul St Gotthard la Paris, unde călătoriĭ rĕmân 7 zile. Călătoria acésta va costa, — înţĕlegêndu-se provisia întrégă, trăsurĭ, hotel, bilete la esposiţie ş. a. — pentru cl. I. 470 fl. pentru cl. II. 360 fl.

Plecarea se va face la sfârşitul luneĭ Septembre, probabil la 26 n.

Preţurile se socotesc de la Pesta şi înapoĭ. Până la Fiume se va călători cu trenul, de aci cu vaporul până la Ancona, şi apoĭ ér cu trenul până la Roma. Un bilet de călătorie e valabil 45 zile.

De la Paris reîntórcerea se va face prin Elveţia, Germania, Tirol, Viena, Pesta.

Orĭ ce informaţiĭ maĭ detaĭate dă cu plăcere Redacţia „Uniriĭ“, *carea arănjéză călătoria acésta,* şi carea se va îngriji se procure călătorilor plăcerea şi comoditatea cea maĭ mare.

Observăm, că relativ, preţurile sînt cu mult maĭ ieftine, de cât la călătoria regnicolară ce se aranjéză la noĭ în ţară. Preţurile de călătorie se pot plăti şi în rate lunarĭ.

Mulţămită publică.

În favorul sfinteĭ Mănăstirĭ de la Prislop, pe lângă cele publicate în „Unirea“ din anul 1899 aŭ maĭ incurs de atuncĭ în cóce următórele oferte benevole:

(Fine.)

Pe lista Nro 239 şi 240 prin On. Petru Nandra paroch în Silvaşul sup. de la dsa 50 cr., Susana Nandra preotésă 50 cr., Ferencz Josef preot rom. cat. în Govăşdia 50 cr., Anica Lupşa din Hunedóra 50 cr., Petru Şuşman notar cercual în Silvaşul sup. 50 cr., şi de la Teimer Boleslov inginer acolo 50 cr. suma . . . . 3 fl.

Pe lista Nro 536 prin On. Michail Pop preot în Paroş-Peştere de la dsa 50 cr., George Negovan 50 cr., Mihaiŭ Andreş 50 cr., Petru Andreş 20 cr., Ianeş Andreş l. Ianeş 10 cr., Ianeş Andreş l. Mihaiŭ 30 cr. şi Aniţa Fărcaş 20 cr. suma . . . . 2 fl. 30 cr.

Pe lista Nro 744 prin Dl Nicolae Predoniŭ învĕţător în Tustea de la Márton Berger 1 fl., Pallosy Vincze 50 cr., Pallosy Vinczené 50 cr., Ormay János fost notar cercual 1 fl., Lőrincz Jakab 50 cr., N. N. 25 cr., Ábráhám Lőrinczné 50 cr., Alionŭ Merinţioni 50 cr., Crăciun Andreşoniŭ 50 cr., Gáspár 50 cr., Flóre Merinţioni 20 cr., Nicolaŭ Predoniŭ 50 cr. suma . 6 fl. 45 cr.

Pe lista Nro 535 prin On. Paul Itul paroch în Sălaşul sup. de la dsa 50 cr., preotésa Maria Itul 50 cr. suma . . 1 fl.

Pe lista Nro 526 şi 527 prin On. Aron Mihăescŭ paroch în Riŭ alb de la dsa 50 cr., Ioan Fărcaş preot gr. or. Băescĭ 25 cr., Abrhm Stoicuţa din Riŭ alb 50 cr., Şiga Herţa 05 cr., apoĭ din Măţescĭ de la Nicolaŭ Popoviciŭ 50 cr. etc. cu totul din Riŭ alb şi Măţescĭ saŭ colectat suma . . 4 fl. 15 cr.

Pe lista Nro 248 prin On. Petru Cheţan paroch în Densuş de la dsa 1 fl. şi Cassa bisericiĭ 2 fl. la olaltă . . . . . . 3 fl.

Prin acésta atât Domnilor colectanţĭ cât şi generoşilor contribuenţĭ le esprimăm în numele sfinteĭ Mănăstirĭ cele maĭ călduróse simţeminte de recunoscinţă şi mulţămită.

Haţeg în 14/2 Februar 1900.

Nicolaŭ Nestor
vicar for. adm. gr. cat.

Noutăţĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. *Ioan Oltean* Bara din Ciuc-Ghimeş a cumpărat o S. Evangelie în preţ de 25 cor. pentru Capela edificată în a. 1899 din Ghimeş-Rechitis, pentru care faptă i se aduce sinceră mulţumită. — Spectatul domn pretore *Vasile Ianza* a binevoit a dona bisericiĭ gr. cat. din Petroşenĭ o S. Evangelie cu litere latine în preţ de 80 coróne, pentru care dar frumos respectiva comunitate bisericéscă iĭ esprimă şi pe acéstă cale căldurósele sale mulţămirĭ. Petroşenĭ. Ştefan Radic. — Bĕtrânul *Câmpean Ioan* şi *Nistor Şandor* curator prim din Dedrád-Széplak aŭ cumpĕrat pe sama s. bisericĭ de acolo o S. Evangelie în preţ de 25 coróne, pentru care faptă i-se aduce sinceră mulţămită. — *Dumitru Suciu* şi soţia sa *Rozalia* n. *Nirăştean* aŭ cumpĕrat pe sama bisericiĭ gr. cat. din Niraşteŭ un „liturgier“ legat în piele, în preţ de 3 fl. 20 cr. iar *Georgiŭ Iacob* şi soţia sa *Ana* n. *Suciŭ* un „euchologiŭ“ de asemenea legat în preţ de 3 fl. 80 cr. pentru carĭ fapte creştineşcĭ li se aduce mulţămită şi pe calea acésta, dorindu-le ca Dumnezeŭ se le rĕsplătéscă înzecit şi însutit Niraşteŭ 5 Martie 1900 Alesiŭ Viciŭ paroch gr. cat.

Numire. Dl. *Ioan Raţiŭ,* prof. la preparandie şi şcóla super. de fetiţe, a fost numit profesor la gimnasul din loc pentru limbele română şi magiară. Dsa nu-şĭ va ocupa noul post de cât la Septembre viitor. Felicitările nóstre!

Advocat noŭ. Dl. *Dr Ioan Harşa* aduce la cunoscinţă publică, că şi-a deschis cancelaria de advocat în Reghinul săsesc.

Vechiul Calendar. O mişcare generală s'a pornit în tóte statele orientale pentru părăsirea vechiuluĭ calendar şi întroducerea celuĭ noŭ. Acel'aşĭ lucru s'a făcut şi în România. O comisie de ómenĭ savanţĭ aŭ şi presentat guvernuluĭ un memoriŭ pentru adoptarea stiluluĭ noŭ. Memoriul acesta s'a publicat în numĕrul ultim din „Nóua Revistă Română“. În şedinţa senatuluĭ de la 19 Febr. v. G. Sefendache, interpeléză pe ministrul instrucţiuneĭ asupra aceşteĭ plănuite reforme. La discuţie ieŭ parte amândoĭ Mitropoliţiĭ. I. P. S. Sa mitropolitul Moldoveĭ protestéză contra tendinţiĭ de a se introduce reforme, carĭ sdruncină temelia bisericeĭ ortodoxe. Ér la protextul acesta I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a maĭ adaus, că nu numaĭ clerul, dar şi tótă lumea ortodoxă trĕbue să sprijinéscă biserica şi să o apere contra unora, carĭ cércă s'o desbine făţiş, maĭ întâiŭ prin schimbarea de calendar. Halal de aşa argumente şi consideraţiĭ! cu de acestea nu vom puté face nicĭ un progres, dacă şi în ast fel de reforme găsesc ómeniĭ cestiunĭ grave dogmatice! —

Pentru Exposiţia din Paris. Ca obiect de artă bisericéscă modernă, ministerul cultelor din România, va trimite la Exposiţia din Paris un epitaf representând plângerea MaiciĭDomnuluĭ în momentul când Domnul Christos avea să fie aşezat în mormînt, avênd în preajma sa pe apostolĭ şi pe Iosif şi Nicodim. Epitaful a costat 20.000 leĭ şi este lucrat în fir şi mătasă de către d-na Anna Roth, cunoscuta maestră de broderiĭ din Capitală. Acest obiect de artă, a căruĭ lungime este de $2^1/_2$ m. pe 2 m. lăţime, a fost presentată zilele trecute M. S. Regineĭ, care, vĕzându-l, a binevoit să-şĭ manifeste via Sa mulţămire despre modul cum a fost executat şi a exprimat Regala Sa dorinţă ca el să fie expus cât-va timp în una din sălile Ateneuluĭ, pentru ca şi publicul nostru să aibă prilejul de a admira acest obiect de artă. Epitaful aşa cum e — scrie „Rom. Jună“. — nu e nicĭ artă românéscă, nicĭ însufleţit de spiritul, care ar trebui să stăpânéscă orĭ ce lucrare de acéstă natură. Nicĭ composiţia şi nicĭ aranjarea decoraţiunilor nu sînt bine. De asemenea lipsesce frumuseţa figurilor, atât de măiestrit executate în lucrările marĭ bizantine. Ér dna Roth, nu e de cât o evreică, care nu póte avé idee de stilul românesc, ne cunoscênd spiritul românesc. Din acest punct de vedere epitaful e o lucrare slabă, fórte slabă, care nu ne va face onóre la marea exposiţie universală.

Mulţămită publică. Subscrişiĭ în numele tinerimeĭ din Alămor aducem pe acésta cale celea maĭ călduróse mulţămirĭ Onorabileĭ societăţĭ de lectură *„Inocenţiu Micu Clein“* a teologilor din Blaş, pentru generositatea, cu care aŭ binevoit a ne dona pe sama biblioteciĭ nóstre poporale următórele opurĭ: „Epistole către un preot tinĕr“ (2 vol.) „Pregătire la mórte“ „Duch muscălescu“ şi „Tragedia calvaruluĭ“. Alămor în 26 Februariŭ 1900 Alesiu Lazar preot şi pres. soţ. Samoilă Florea bibliotecar.

Necrolog. De la Oradea mare se anunţă decedarea poeteĭ *Lucreţia Rudow Suciŭ* mórtă în 5 crt. în etate de 40 anĭ. Distinsa autóră a frumosuluĭ volum de „Versurĭ“, a traducereĭ „Laokoon“ de Lessing, lasă pe urma-ĭ adâncĭ regrete.

În vecĭ amintirea eĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Păstoriul sufletesc în praxă

sau

Inviațiunĭ pentru preoțĭ fața de credincioșiĭ bolnavĭ, din punct de vedere moral, pastoral, medicinal și hygienic.

(Continuare.)

Îndrumărĭ hygienice.

Scim din esperiință cum că poporeniĭ în tóte împrejurările de viață, de trebuință, de sfat, ajutor, în bucuriĭ și în necasurĭ, în bóle trupescĭ și sufletescĭ, în golătate și sĕrăcia, alergă la preot ziua și nóptea. Preotul, e cel de dintâiŭ chemat și în nenorocirĭ. Viața, sfatul și averea luĭ este, și trebue să fie ca o lumină, care consumându-se pe sine, lumineză și îndreptă pe alțiĭ. Pot zice dară, că maĭ cu samă în timpurĭ de bóle, persóna preotuluĭ, sănătatea luĭ, ba și a familieĭ luĭ, e maĭ tare espusă contagiuneĭ, orĭ cât de tare ar fi constituția luĭ trupéscă. E de lipsă dară ca și preotul în îndeplinirea caritățeĭ creștine și a funcțiuneĭ de păstoriŭ și samaritan îndurat, să se scie feri și pe sine și și pe alțiĭ, ca să nu ducă germenele bóleĭ airea. E drept că înclinațiunea spre morburĭ încă face pe preot fricos; bine e „minte sănătósă în trup sănătos“ adecă bine nutrit; considerând înse, că noĭ preoțiĭ în cea maĭ mare parte, și cu deosebire ceĭ de la sate, avisațĭ de a fi „tuturor tóte,“ și de la nime ajutorațĭ, cât nu scim, de nu am avé singur în Dumnezeŭ speranță, că cu ce vom aștepta ziua de mâne, și trebue se lucrăm alăturea cu muncitoriĭ spre a ne câștiga, nu pânea chemăriĭ nóstre de preoțĭ, ci hrana trupuluĭ, prin ce sîntem detrașĭ de la speciala chemare și rĕmânem în derĕpt în luminarea nóstră și a poporuluĭ, noĭ, zic în așa condițiĭ grele, istovițĭ de putere, nicĭ nu putem se nu fim și din asta causă infectațĭ și trântițĭ la pămînt, când se ivesce vre o epidemie, fiind numaĭ trestie clătită de vînt. Și singura putere ce ne maĭ dă curaj este: că pastoriul cel bun sufletul și-l pune pentru oile sale, și așa tăria nóstră este Domnul. „Certându-mĕ, m'a certat Domnul, éră morțiĭ nu m'a dat“ zice psalmistul.

Se privim și esaminăm pe preot, numaĭ în timpurĭ normale și vom vedé cât de espusă este sănătatea luĭ, dar în timpurĭ de bóle epidemice?

Se ne uĭtăm la posiția preotuluĭ, începênd de la greaua misiune în scaunul mărturisireĭ poporuluĭ, când separat de sgomotul estern și de aer libĕr abundant, trebue să-șĭ concentreze forțile fisice și sufletescĭ la un punct, spre a se transpune și a pĕtrunde în sufletul și intențiunea penitentuluĭ, ca părinte, ca judecător și ca medic. Se abstragem de influențele climatice, de temperatură, de recéla zidurilor biserici̇̆, orĭ și a căldureĭ acestora saŭ a uneĭ chiliĭ acomodate, și ne vom convinge, cât de mult e espusă sănătatea luĭ.

Se staĭ nu óre, ci zile întregĭ concentrat cu mintea, e o greutate, care multora le costă viața, și care numaĭ prin voință de fer se póte suporta!

Cine nu a esperiat la atarĭ ocasiunĭ mirosurile neplăcute legate de vesmintele saŭ trupul penitentuluĭ, cum și mirosul greŭ din gură? Cine va puté garanta că între sute, ba și miĭ, nu va fi care va atacat de bóle diferite, de bube etc. din carĭ la atarĭ ocasiunĭ și preotul se póte infecta?

Ce se maĭ zic apoĭ despre mirosul greŭ, pe care preotul îl află în casa bolnavuluĭ, la patul luĭ, și alte neputințe, de la carĭ nu ne putem da înapoĭ? Dară periclu în timpurĭ de greie epidemiĭ, dinaintea cărora mulțĭ fug, lăsându-șĭ casa, și numaĭ preotul și medicul trebue se stea pe câmpul de răsboiŭ? Cronica epidemiilor marĭ a înregistrat cu admirare și laude pe paginile sale esemplele cele maĭ strălucite de eroism preoțesc; ba, pentru preot acéstă formă de eroism e un precept a chemăriĭ și onóreĭ statuluĭ sĕŭ, ca și a unuĭ oficer pe câmpul de lupte. Pe paginile istorieĭ aflăm numele preoților, carĭ în timpurĭ de epidemiĭ aŭ devenit chiar martirĭ a vocațiuniĭ lor.

Nu fie care preot posede în mĕsură egală cu altul nicĭ tăria, dar nicĭ tactul înăscut de a sci și tracta, și de a fi și precaut pentru ferirea persóneĭ sale și a altora de contagiunĭ în diverse morburĭ. Pentru aceea acest mic comentariŭ hygienic este și doresc se fie un memento amicabil cu cele maĭ bune intențiunĭ, și aceste inviațiunĭ să nu se trécă cu vederea, nicĭ în timpurĭ normalĭ.

Se ne închipuim lamentările bolnavuluĭ, tristeța familieĭ, neliniștea, alergarea după ajutor; óre nu aŭ aceste tóte un caracter deprimător asupra nóstră? dar maĭ cu samă asupra începătorilor? Adauge la aceste înădușéla din casa, a dese închisă ca hermetice, norul de miros greŭ și strigatul de durere saŭ lupta cu mórtea. Aŭ nu trebue aci curajiŭ și tăria sufletéscă și trupéscă și numaĭ spre a le privi?!

Hygiena ce e drept nu cunósce alt remediŭ în atarĭ casurĭ de a oțeli firea preotuluĭ, de cât curajul, și tot ce póte recomanda hygiena este, de a evita totul prin ce s'ar puté contrage vre un periclu dăunos propriei sănătățĭ orĭ altora. Un trup nededat cu de aceste, cum și înclinat la morburĭ, va suporta cu greŭ; dară curajul și încrederea în Dumnezeŭ, fără a cugeta plin de frică, că veĭ fi infectat, scutesce maĭ bine ca tóte mijlócele desinfectatóre. Momentul moral în aceste casurĭ jócă rolă fórte mare, din care causă și diregĕtoriile recomandă curajul și încrederea morală ca mijloc preservativ.

Probabilitatea infectăriĭ, în îndeplinirea uneĭ orĭ alteĭ funcțiunĭ, stă în raport egal cu timpul ce-l petrecem la patul bolnavuluĭ, de aceea în casurĭ epidemice nu e prea consult a petrece cu bolnavul maĭ mult, de cât se cuvine și reclamă împlinirea datorințeĭ. Cu acéstă ocasiune e de a se recomanda curățenia și aerisarea caseĭ, unde zace bolnavul. Sfaturile, îndrumările de la preot în casurĭ analóge, aŭ maĭ mult efect, de cât tóte admonierile și îndrumările mediculuĭ orĭ a diregătorieĭ.

Ca o regulă specială hygienică și preservativă este pentru preot, ca în cât numaĭ se póte, se nu mérgă cu stomacul gol la ceĭ bolnavĭ în nicĭ un fel de bólă, și în deosebĭ în bóle epidemice, pentru că e cu mult maĭ espus orĭ căreĭ contagiunĭ, preotul flămând fiind, ca în stare sătulă, când forțile fisice opun o resistință maĭ mare orĭ căruĭ atac.

Fața în față cu penitentul orĭ bolnavul se nu steie nicĭ o dată, și cât se póte să se ferescă de a-l atinge; nicĭ să nu privéscă fix în fața luĭ, ca une orĭ se nu-ĭ causeze grĕță figura luĭ orĭ alte trăsurĭ a fețeĭ luĭ, nicĭ se nu-ĭ vorbéscă de tot aprópe la gură saŭ urechiă. La întinderea s. cuminecăturĭ se fie fórte precaut, și lingurița și năfrămița să se ștérgă respective spele bine în dată, ca nu cum va prin uĭtare să se foloséscă și la alțiĭ sănătoșĭ, carĭ pot să se infecteze. E consult, chiar din aceste motive hygienice ca și cu ocasiunea cuminecăriĭ la s. Pascĭ, și de altă dată când se cuminecă maĭ mulțĭ, ca după fie care să se ștérgă lingurița, și a nume așa că cu dóuĕ degete de la mâna stânga, în care se ține s. potir, te folosescĭ așa că între aceste se ține un capĕt a acoperitóreĭ de pe s. potir, cu care apoĭ ștergĭ lingurița. O altă regulă preservativă este, se nu resuflăm de feliŭ pe gură, ci pe nas, de óre ce prin gură întră maĭ ușor și maĭ de a dreptul miile de corpurĭ saŭ microbĭ orĭ baccilĭ ce nótă în aerul atmosferic și în specie în regiunea bolnavuluĭ.

Preotul mergĕnd la bolnavĭ în genere, dar maĭ cu samă la ceĭ ce sufer in morb contagios să se ferescă se nu asude, și se fie stropit cu carbol, de care mereŭ să aibă în casa sa, firesce sub încuietóre, spre a se stropi pe sine și vesmintele. Cu carbol se póte stropi și casa și pe aĭ sĕĭ maĭ cu samă, în casul când casniciĭ cutăruĭ bolnav vin maĭ a dese la preot.

Preotul întorcĕndu-se de la bolnav, se nu între de o dată în casa luĭ orĭ a altuia, ci se petrécă cât-va timp în aer libĕr spre a se ventila el și vesmintele, și spre a induce în plămânĭ aer curat. Sosind a casă, să-șĭ pună numaĭ de cât vesmintele la acrisare, fața, mânile și gura se șĭ-o spele cu accid carbolic, prin ce se micșoréză periclu de a duce bóla contagiósă cu sine.

Se recomandă în genere — cine póte — și maĭ cu samă în timpurĭ de epidemie o viață și traiŭ regulat și o masă saŭ nutrire bogată, orĭ cât de materialicesce ar suna acest cuvînt.

Periclele hygienice, carĭ amenință pe preot la patul bolnavuluĭ, sînt tot așa de marĭ și acelea-șĭ și cu ocasiunea înmormîntărilor și a pomenilor, unde maĭ sînt în us de aceste din urmă.

În comunele nóstre ruralĭ, în carĭ încetarea din viața a unuĭ om, e un eveniment, despre carele povestesc sĕptĕmânĭ întregĭ, se adună în dată multă lume la casa mortuluĭ, parte din curiositate, parte din compătimire, parte ca să se împărtășéscă de mâncarea și beutura (pomene) ce se dă pentru cel mort, și care datină a trecut în un abus și scandal, pentru că produce sĕrăcia în popor și ceĭ ce gustă din atarĭ mese, dacă nu se pot sătura să le fie pe câte va zile, încă îl vorbesc de rĕŭ; — la atarĭ ocasiunĭ o epidemie se póte lățĭ ca fulgerul și încă în maĭ multe comune,

de cum va preotul nu a sciut orī nu va sci desvēţa pe popor cel puţin în atarī casurī de a nu face pomene şi de a nu se aduna mulţimea, chiar în propriul interes sanitar. Aci trebue să păşéscă, fie şi la întrevenirea preotuluī — şi diregătoria spre a restringe orī chiar a împedeca de aceste. Ce e drept în popor o atare mēsură va produce reacţiune şi resens, dar cu înţelepciune şi tact scopul pe încet se ajunge.

Tot aşa de dăunos sănătăţiī preotuluī, ba şi publiculuī maī mic, este aerul corupt etc. maī ales în casa mortuluī, în deosebī dacă în aceea se maī face şi foc, saū se cóce orī ferbe pentru pomene, prin ce se accelerézā şi descompunerea maī repede a cadavruluī. Deci este absolut de lipsă a opri facerea de foc, şi pregătirea de mâncărī în atare casă în timpul cât e cadavrul acolo.

Apoī ce se maī zic de datina, ba pedepsă aşi puté-o numi — din acele comune unde e în us ca preotul orī cantorul se petrécă în casa mortuluī 3 zile şi 3 noptī spre a ceti aşa numiţiī stîlpī la mort, adecă ceī 4 evangeliştī şi din psaltire? Se maī póte şi aşa tortura o fiinţă, ce se numesce preot, la începutul altuī seclu noū? E prea mult! Şi sum ferice că la noī nu e în datină. Óre cu plăcere şi din inima cetesce preotul atuncī, când póte de o parte îl molestézā mirosul greū, aerul corupt, frica de a se bolnăvi de altă parte mirosul de mâncărī şi beutură, lamentările, alergarea bucătăreselor, sunetul vaselor, plânsul copiilor, sborul găinilor, ce trag la culcuşiū în casă şi a dese sbóră peste capul preotuluī? Saū crede poporul, că rugăciunea nu are efect, de cât făcută lângă mort? Dacă ar fi aşa, atuncī cum ne-am puté ruga pentru ceī morţī în rĕsbóie de parte, saū înnecaţī orī mâncaţī de féră sĕlbatică? Şi apoī ce se maī zic când sînt 2 saū 3 morţī de o dată, atuncī pe care să-l preferescī? Acéstă datină, este a se şterge total ca nu ce şi fórte stricăcios preotuluī dar şi dejositoriū.

(Va urma.)

Silinţele de unire în Moldova către sfârşitul véculuī al XVI-lea.

(Continuare.)

Iesuiţiī eraū deci sigurī de bunăvoinţa şi favorul hospodaruluī. Esempluluī stăpânuluī sĕū i-se acomodaū şi boiariī, şi până şi episcopiī schismaticī dovediaū pe întrecute favorul sĕū faţă cu misionariī şi-ī încredinţaū despre simpatiile sale faţă cu Roma. Părinţiī se apucară decī cu rîvnă de lucrul, pentru carele ī-aū trimis în Moldova. Privirea la largul câmp de lucru, care se deschise ochilor lor, şi sperarea de a dobîndi atâtea miī de suflete părăsite pe sama credinţeī celeī adevĕrate şi pe a cerului ī-a făcut, să dea uĭtăriī tóte neplăcerile şi greutăţile vieţiī de misionar.

Dacă óre unde, atuncia în Moldova păreaū a se pune stavile aprópe neînvingibile în calea activităţiī Iesuiţilor spre unire; căcī în rare părţī ale lumiī se va fi găsit o amestecătură de servilism, ignoranţă, imoralitate şi superstiţie asemenea celeī din Moldova. Trépta culturală a poporuluī românesc pe vremea aceea era fórte adâncă, maioritatea covîrşitóre nu numaī nu avea idee despre cultură, ci o despreţuia chiar din adâncul inimiī. O dovadă elocuentă despre starea culturală de jos a Românilor de pe vremea aceea ne oferesce zicala lor, „că ómeniī ceī învĕţaţī îşī perd mintea“, şi lauda cea problematică, carea se obicīnuiaū, să o dea celuī avîntat la cultură maī înaltă, „că este nebun de sciinţa cea multă“. Singuriī ómenī, carī păreaū a fi chemaţī, să îmbunătăţéscă sórtea masselor şi să le împărtăşéscă adevĕrurile fundamentale ale creştinismuluī şi elementele moraluluī, — preoţiī, — eī înşi-şī nu se prea ridicaū în privinţă culturală peste ţĕrănimea de rînd. Mulţī dintr'înşiī nu înţelegeaū nicī măcar rugăciunile acelea slave orī grecescī, carī se obicīnuiaū a le sevârşi numaī în chip mecanic. Eī de a rîndul nu sciaū să cetéscă şi să scrie. Tótă religia lor se mărginia la nisce deprinderī esterne, pe cum sînt postul, închinăciunī şi însemnarea cu semnul cruciī înaintea icónelor sfinţilor. Despre o înrîurinţă salutară a uneī credinţe ca acésta asupra moralităţiī firesce că nu putea, să fie vorbă. Mulţimea de soţiī, carea o deprindeaū Mohamedaniī, de multe orī o imitaū şi Româniī. Desfacerile căsătoriilor eraū la ordinea de zi. În zile de Duminecă şi de sĕrbătóre petreceaū la beutură până nóptea târziū. „De beutură,“ scrie Demetriū Cantemir cam la un veac maī apoī,[1] — dară adevĕrul acesta trist se potrivesce şi timpuluī, despre care grăim noī. — „de beutură nu aū grĕţă prea mare.“ Şi maī la vale istorisesce auctorul acesta: „Ceī ce locuesc în ţara de jos şi pe lângă hotarul ţĕriī muntenescī, iubesc vinul maī mult de cât ceī alalţī. Odiniócă s'a apucat pe rĕmas un Moldovan cu un Muntenean, să vadă, carī sînt maī voinicī, Moldoveniī aū Munteniī, şi aū mers pe podul din Focşanī ...., unde atâta s'aū gâlcevit amîndoī cu păharĕle, în cât a căḑut Munteneanul de multă beutură de vin; ér pe Moldovan pentru învingere l-a dăruit Domnia cu boierie.“

De demoralisarea acésta generală a poporuluī de rînd ne vom mira maī puţin, dacă vom cumpĕni, ce posiţie de jos a cuprins ţĕranul român vécurī de-a rîndul. Neîncetatele năvălirī duşmane ale Tatarilor îl siliră de-a rîndul, să scape cu tótă averea sa în ţinuturī, carī din causa pădurilor şi munţilor eraū maī neapropiate, şi acolo iī căuta, să petrécă lunī întregī împreună cu soţie şi cu pruncī. Întors la moşia sa cea despoiată şi arsă, în scurtă vreme maī apoī îl cerceta colectorul de dare al hospodaruluī, care nu avea numaī, să plătéscă în fiesce care an Porţiī sume uriaşe, ci purta grije şi de aceea, ca să-şī umple buzunariul sĕū propriū. Averea cea maī de pe urmă, ce o maī avea ţĕranul, iī căuta, să o dea hospodaruluī. De cum va nu putea, să împlinéscă pretensiunile, carī i-le făcea colectorul, nu-ī rĕmânea alt chip de scăpare, fără saū să permită, ca puţintica luī avere să se confisce, saū să o vîndă pe un preţ de batjocură ...aruluī maī bogat şi să între la el în slujbă. Ţĕranul alegea de-a rîndul chipul din urmă, pentru ca să nu rĕmână făr de patrie şi făr de ajutoriū; el se făcea iobagiul mareluī proprietariū, carele în scurt îl despoia şi de libertatea personală şi-l tracta ca un „lucru“.[1]) şi nu avea nicī un interes, ca să-l cultive în privinţă spirituală şi religiósă. Aşa a urmat apoī, că poporul de loc nu cunoscea religia sa, dară în loc de acésta se ţinea cu atât maī tare de tradiţiile şi fabulele superstiţióse moştenite.

A lucra în mijlocul unuī popor ca acesta nicī de cum nu era uşor. Dară Iesuiţiī nu se înfricară de greutăţī. Din causa, că ciuma bântuia încă şi acuma, de o cam dată nu se aşeḑară în mănăstirea din Cotnar, carea li-se asignase, ci lucraū maī ales spre întórcerea Saşilor şi Ungurilor pe acolo, pe unde-ī găsiaū. Activitatea lor a şi fost încununată cu resultat învederat, căcī în scurtă vreme se întórseră la catolicism ca la 5000 de ereticī.[2]) Abia numaī în primăvara anuluī următoriū (1589) înfiinţară părinţiī o casă de misiune şi deschiseră o şcólă. Roman, Cotnar, Iaşī, Neamţ aū fost cele dintâiū staţiunī de misiune; dintr'însele pătrundeaū în satele şi moşiile din vecinī şi cereaū pe ceī rătăciţī.[3]) Bune serviţiī le făcură în păstorirea acésta grea cincī Iesuiţī alungaţī din Ardeal şi maī ales părintele Valentin Lado.[4])

* * *

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Istoria legiī nóuĕ de Dr V. Szmigelski, tomul I. Tinereţele luī Isus. Isus ca profet, 399 pag. preţul 4 cor. tomul II. Isus ca preot, 320 pag. preţul 3 cor. 40 fil. Şi în tomul al doilea apărut acum întâlnim acelaşī stil plin de frumseţă, aceeaşī limbă românéscă curată, aceeaşī admiraţiune şi încântare pentru faptele mâreţe sĕvîrşite de Omul-Dumnezeū în ultima sĕptĕmână petrecută pe pămînt. Şi venitul ce va realisa din cartea acésta autorul îl destinézā fonduluī provincial de salarisare la care dînsul a pus basă.

Recomandăm istoria acésta cu tot deadinsul ca pe o scriere necesară şi fórte folositóre fie căruī adevĕrat creştin.

Posta Redacţiuniī. *Preotuluī J.* În forma trimisă nu se póte publica. Binevoiţī a o reface, scriind obiectiv despre ceea ce doriţī a tracta. — On. *L. M.* în *M.* „Rosariul“ în românesce nu este, şi nicī nu recomandăm introducerea luī în biserica grecéscă, cu atât maī mult, cu cât Sfinţia Sa Pontificele roman, opresce strict orī ce amestec de rit. Recitarea rosariuluī e un act de pietate, ce aparţine bisericiī romane. La noī sînt preafrumósele rugăciunī şi cântărī din canónele către Preacur. Vergură Maria (Paraclisul), către Dl nostru Isus Christos, către cetele îngerescī şi îngerul păzitoriū, tóte cuprinse în nóua ediţiune a Orologieruluī celuī mare. Canonul către dl Christos e şi recomandat, ca să se reciteze în acest an iubilar, prin cerculara colectivă a Ilustrilor Archiereī de dto 18 Ian. crt.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

---

[1]) Descrierea Moloveī p. 249.

[1]) Cf. Xenopol l. c. p. 137—151.

[2]) Cf. scrisórea luī Bruti către Gregoriū XIV din 18 Ian. 1591. (Theiner l. c. n. 142. p. 191.)

[3]) În anul 1590 personalul caseī de misiune de la Roman consta din următoriī Iesuiţī: P. Ioannes Schonhovianus superior, părinţiī Iustus Rab şi Nicolaus Kurtič misionarī, Ioannes Mediomontanus şi Marcellus Merkler învĕţătorī (Archiv. Prov. Polon. S. J, Catalogi breves Nr. 1).

[4]) Cf. scrisórea luī Hanibal către Montalto din 13 Apr. 1589. (Theiner l. c. n. 103. p. 133.) Principele, sub care a fară de aceştī 5 aū fost alungaţī şi ceī alalţī Iesuiţī din Ardeal, a fost acela-şī Sigismund Batori, pe carele Iesuiţiī încă în an. 1587 îl lăudaseră aşa de mult în epistolele sale. (Cf. Literae Soc. Iesu duorum annorum 1586—1587. p. 189—194. Grabowski, Starozytnosci Polskie, T. II. p. 432.)

„CONSUM“ SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACŢII ÎN BLAŞ.

Convocator.

P. T. Domnii acţionari ai societăţii comerciale pe acţii „Consum“ să învită cu onóre — în sensul §. 18 din statute — la a VIII (opta) adunare generală ordinară, care se va ţiné la Blaş în 17 Martie st. n. după amézi la 3 óre în localul „Patriei“.

Obiectele vor fi:

1. Deschiderea adunării şi esmiterea alor doi membrii pentru supraveghierea scrutinului şi verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcţiunei şi a comitetului de supraveghiere; bilanţul pe anul 1899 distribuirea profitului curat şi darea absolutoriului.
3. Fixarea marcelor de presenţă pe anul 1900: distribuirea sumei destinate spre scopuri culturali şi de binefacere şi fixarea terminului pentru plătirea dividendei.
4. Sorţirea şi alegerea membrilor în direcţiune.
5. Întregirea comitetului de supraveghiere.

Domnii acţionari, cari voiesc a participa la adunare în persónă saü prin plenipotenţat, sînt rugaţi a-şi depune la cassa societăţii (§ 23) acţiile şi documentul de plenipotenţă cel mult până în 16 Mart. la 12 óre.

Raportul direcţiunei stă la disposiţia acţionarilor în cancelaria societăţii.

Blaş, 24 Februar 1900.

Direcţiunea.

Onorată Adunare generală!

Comitetul de supraveghiere — conformându-se îndatoririlor, ce-i impun statutele a esaminat de repeţite ori bilanţele lunari, a scontrat cassa şi le-a alăturat cu cărţile de comptabilitate; pe cari le-a găsit bine deduse. — S'aŭ visitat magazinele şi pivniţele, unde s'a convins despre buna ordine. Acelaşi comitet esaminând bilanţul de pe anul 1899 dinpreună cu proiectul referitor la împărţirea venitului curat găsindu-le în ordine le primesce fără nici o observare.

Pe basa raportului nostru propunem Onor. adunări generali să binevoiţi a lua spre scire aprobătóre bilanţul pro 1899 să primiţi proiectul de împărţire a venitului curat şi să daţi absolutorul direcţiunei pe cum şi comitetului de supraveghiere.

Blaş, 3 Februar 1900.

Comitetul de supraveghiere.

(6) 1—1

Contul Bilanţului.

Active.			Pasive.			
Numĕrar în cassă	2024	12	Capital de acţii	40000		—
Debitori	14026	66	Rate versate		32747	—
Mărfuri	66547	48	Împrumut		24654	06
Mobilar	5375	77	Creditori		25583	45
Depuneri	334	11	Fond de reservă		1542	76
Cheque	104	12	Cauţiuni		280	14
Timbre	490	21	Diverse		1004	89
			Dividendă neridicată		451	80
			Profit curat		2638	37
	88902	47			88902	47

Contul profitului şi perderilor.

Eşite.			Întrate.		
Asigurări	57	56	Din vênzarea de mărfuri	15178	63
Chirie	1776	66			
Interese	1694	05			
Marce de presenţă	150	—			
Spese curente	1669	12			
Frachturi şi Porto postal	2521	68			
Dare	918	31			
Salarii	3694	97			
Competinţă de Timbru	57	91			
Profit curat	2638	37			
	15178	63		15178	63

Blaş, din şedinţa direcţiunei ţinută la 18 Ianuariŭ 1900.

Victor Turcu m. p.
comptabil.

Direcţiunea:

Gavril Pop m. p. preş. — Hodosiŭ m. p. director. — Domşa m. p. notar.

Dr A. Bunea m. p. — Dr V. Szmigelski m. p. — S. Munţean m. p.
Dr V. Hossu m. p. — I. F. Negruţiŭ m. p. — Nic. Pop m. p.

S'a confrontat cu cărţile şi s'a aflat în ordine.

Comitetul de revisiune:

Dr Alesandru Pop m. p. preşedinte. — Iacob Mureşan m. p. — Dr Isidor Marcu m. p. — Şofron Stan m. p. — Gavril Precup m. p.

Tipografia Seminariului archidiecesan.